

Kronikk

Forskning og grunnbevilgninger

Vi har bygget opp Nansensenteret til et internasjonalt forskningsinstitutt uten fem øre i grunnbevilgning fra staten. Hvor er satsingen på norsk forskning? spør Ola M. Johannessen i denne kronikken.

Ola M. Johannessen
professor, Nansensenteret

Fredag 23. juli 2010
kl. 05:00

Jeg har med interesse lest innleggene om "forskning og penger" i norsk presse de siste dagene hvor både den finske Kay Simons og den svenske Carl-Henrik Haldin påpeker at "Norge fremstår som provinsielt i sin manglende satsing på forskning og høyere utdanning".

Videre uttaler også Arvid Hallén, Direktør for Norges forskningsråd at det satses for lite penger på forskning for å fremme Norge internasjonalt. Etter Simons og Haldins innlegg gikk forskningsministeren i "skyttergraven".

La meg fortelle min "lille historie". Jeg tok initiativet til å starte [Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling](#) i 1986. Stifterne var G. C. Rieber, Universitetet i Bergen og Tennaco oil, Norge.

Vi var en liten gruppe på 6 forskere og noen studenter med en del prosjektportefølje – men ellers fattige. Opp gjennom årene genererte vi flere og flere prosjekter og vi vokste stein på stein.

Våre forskningsområder er klima, havmodellering og varsling og globale studier av miljøet med satellitter med fokus på nordområdene. For en 10-15 år siden fikk vi klaff på 25 prosent av våre prosjektforslag til Norges forskningsråd. I dag er dette nede på under 10 prosent, selv om man får "Excellent" på forslaget. Man må få "Outstanding" for i det hele tatt å komme i betraktning.

Vi sender 10 prosjektforslag inn og får tilslag på ett – kanskje to hvis vi er veldig heldige. Fra EU er faktisk tilslaget bedre, 15-20 prosent, hvor vi har hatt over 100 prosjekter og koordinert 40 av disse.

Vi har flere ganger søkt staten om grunnbevilgning men fått nei. For to år siden ble vi kvalifisert av Norges forskningsråd og anbefalt overfor Kunnskapsdepartementet (KD) at vi sammen med 3 andre institutter, hvorav et av de var Rokkansenteret her i Bergen, burde få en årlig grunnbevilgning, men svaret ble nei.

For et år siden ble vi anbefalt igjen, denne gangen fra hovedstyret i Norges forskningsråd at vi burde få en grunnbevilgning – men svaret var at det ikke var penger i KD til dette.

Det kan nevnes at Bergen bare får noen få prosent av grunnbevilgningen som deles ut til instituttsektorene.

Vi har bygget opp Nansensenteret til et internasjonalt forskningsinstitutt siden 1986 uten fem øre i grunnbevilgning fra staten. Vi har i dag et personell på ca 65 fra 14 nasjoner hvorav 10 er doktorgradsstipendiater, og vi hevder oss bra i den internasjonale forskningsverden.

Vi ble for eksempel som første norske institusjon tildelt EUs høyeste forskningspris "Descartesprisen" i 2005. I tillegg har vi startet Nansensentre i Russland, India, Kina og Sør-Afrika, og Nansengruppen har i dag et personell på mer enn 200 hvorav 60 er doktor- og masterstudenter.

Her i Bergen har vi heldigvis personer som ser nytte av det vi gjør og vi får 5 mill NOK/år fra Trond Mohn over en tiårsperiode og 1 mill/år fra Rieber fondene.

Men fra norske myndigheter får vi ingen grunnbevilgning. Dette begynner etter hvert å bli et problem på grunn av at det er: 1) Vanskelig å få klaff på prosjektsøknader og 2) Dårlige muligheter til å utvikle ny kompetanse innen våre forskningsområder, og da spesielt for unge forskere som oftest får nei på sine prosjektforslag og som bruker altfor mye tid på søknadskrivning.

Nansensenteret får etter mye strev inn litt over 40 mill NOK/år i direkte prosjektstøtte. I tillegg får vi 6 mill NOK fra våre mecenater i Bergen så lenge det varer. Fra hovedstyret i Norges forskningsråd ble vi anbefalt en grunnbevilgning på ca 4.5 mill NOK/år med en oppbyggingsperiode på 5 år. Det vil si vi skulle starte med 0.9 mill NOK/år det første året. Dette hadde ikke KD penger til - døm selv - hvor er satsing på norsk forskning?

- - -

Denne kronikken står også på trykk i i Bergens Tidende i dag.